

ŠKOLSKA inspekcija ABK 209-008-082

na području Bos. Krajine od oslobođenja
do 1960. godine

Školska inspekcija je organizovana na području Narodne republike Bosne i Hercegovine u prvom poslijeratnim godinama.

Najme neposredno poslije oslobođenja u svakom srezu postavljeno je po jedan prosvjetni referent. Već 1946. godine, Ministarstvo prosvjete NR BiH - Sarajevo postavljalo je školske instruktore. U većim srezovima postavljana su i po dva instruktora. Neko kasnije, ali već u 1946-47 školskoj godini postavljani su i referenti za narodno prosvjećivanje. Za školske instruktore postavljani su učitelji sa nešto više radnog iskustva, a najviše je bilo onih učitelja koji su u predratnom periodu završili petogodišnju učiteljsku školu. Za referente za narodno prosvjećivanje postavljani su i mladi učitelji pa i oni koji su škole završili tek u godinama neposredno poslije rata.

Ministarstvo prosvjete NR BiH je vodilo računa o stručnom i idejno-političkom usidzavanju školskih instruktora. Oni su sa područja NR BiH pozivani u grupe (oko 30 instruktora) na jednosmjesečne kurseve. Na tim kursevima obrađeni su

mnoga pedagoška pitanja i pitanja iz nastavne
prakse kao i politička pitanja.

Predavači su bili profesori VPS-a Sarajeva
(više pedagoške škole) i načelnici ili instruktori
Ministarstva prosvjete. Na kraju kursa pisala
se je jedna tema, održao su svi instruktori po
jednu praktičnu predavanje u školi i izvršio je
jedan pregled nakon čega je zapisnik o pregledu
predao prevodiocu kursa. —

Naziv instruktora je ubrzo zamijenjen
i uveden je novi naziv školski inspektor.
Uvođenje novog naziva nije bitno izmijenilo
djelovanje inspektora na sredu. — Oni i dalje
imaju instruktivnu ulogu obzirom na mlad
kadrov, ali djelomično i inspekciju rada, to jest
da se stvori uvid u organizaciju rada, blago-
vremeno planiranje nastavnog gradiva kao i
realizaciju nastavnog plana i programa. —

Školski inspektori su uveli u knjige zapis-
nika, koje su nabavljene za sve škole, organiza-
ciju škole, zapisanja o planiranju i realizo-
ciji nastavnog gradiva, zapisanja o predava-
njima učitelja, zapisanja o znanjima
učenika, o upotrebi postojećih nastavnih
predstava, o samostalnoj izradi nastavnih
i pomoćnih predstava i o inicijativi

pojedinih učitelja morate. Isto tako pregledani su i školske pismene zadatke koje su radili učenici da se utvrdi da li je raden profisani broj, koje su teme određivane i kakvi su zadaci zadavani kao i uspjeh učenika u ovim pismenim radovima. -

U toku pregleda rada o zabilježeni podaci, školski inspektor je davao sugestije učiteljima pa i opširne, ako je to bilo potrebno. -

Školski inspektor su takođe konstatovali kakav je vanškolski rad sa učenicima i pregledali postojeću dokumentaciju o tome radu. Za taj rad takođe su davali sugestije i pisali zapažanja u zapisnike o pregledu škole. -

Isto tako utvrđivano o radu na narodnom prosvjetovanju. Tu su posmatrane i mogućnosti i potrebe pojedinog sela, davana uputstva pa i zaduženja, jer škole nije mogla, naročito u proširativnim prilikama, da služi samo za nastavu.

Sjećam se da je bilo divnih primjera zalaganja u radu na narodnom prosvjetovanju. Tu su se isticali ne samo muškarci učitelji nego i učiteljice koje su bile majke jednog pa i dva djeteta. -

Pišući zapisnike o pregledu rada škole, školski inspektori su na taj način stvarali

Jedan vrlo značajan dio školske dokumentacije koja ima sve veći značaj što vrijeme više odmiče. Ako te knjige budu sačuvane moći će se vrlo korisno koristiti za istraživanje razvoja školstva u novoj Jugoslaviji, a posebno u SR BiH.

Školski inspektori su jednom mjesečno ili u dva mjeseca organizovali mesne učiteljske konferencije. Na tim konferencijama su obrađivana stručnostarna pitanja, pitanja iz rada škole, narodnog prosvjetovanja i pionirske organizacije. -

U drugom dijelu te konferencije često je bila sindikalna konferencija prosvjetnih radnika. Na tim konferencijama se raspravljalo o materijalnom stanju prosvjetnih radnika, o zajedničkim enskurzijama, o korišćenju godišnjih odмора i t.d.

Na ~~se~~ ove konferencije su dolazili i društveno-politički radnici i govorili o pojedinim političkim pitanjima kao i o angazovanju prosvjetnih radnika u razvijanju kulturno-prosvjetnog rada u selima.

Krajem svake školske godine školski inspektori su vršili opširniji pregled rada škola i davali ocjene rada svakom učitelju. Tada bi ^{se} pred zapisnika o pregledu rada unosili podaci u list ocjenjivanja.

Uvedene su bile sljedeće ocjene:
služi za primjer, naročito se ističe, ističe se,

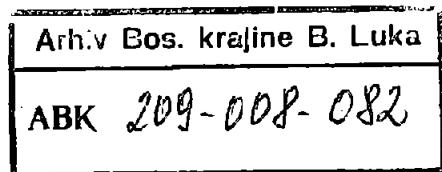
Zadovoljavanja i ~~ne~~ nezadovoljavanja. -

Potrebno je napomenuti da su učitelji u poslijerat-
nim godinama bili u ogromnoj većini entuziasti da
su se dve posljednje ocjene vrlo retko davale i
upisivale u list ocjenjivanja.

Ocjena - služila za primjer bila je ujedno i jedna
vrsta pohvale, jer nagrade nisu još bile uvedene,
a što je bilo novčanih nagrada one su bile za
izuzetne uspjeha i dodjeljivalo ih ministarstvo
prosvjete NR BiH.

Školska inspekcija u prvih dvadesetak godina
poslije oslobođenja izvršila znatan uticaj na život
osnovnih škola i isposmogla da se osnovni planovi i programi
tih škola kvalitetno realizuju.

U tom periodu još nije bilo nikoga ni kadrova
za formiranje prosvjetno-pedagoških zavoda koji su
nakon ukidanja školske inspekcije dobili mogućnost
sireg djelovanja i studijskog proučavanja školskih
i pedagoških pitanja.

mart 1978.

Bogdan Gutaj